

STRESZCZENIE

Słowa kluczowe: Afganistan, bezpieczeństwo regionalne, *insulator state*, regionalne kompleksy bezpieczeństwa, bezpieczeństwo międzynarodowe.

Przedmiotem niniejszej rozprawy jest analiza zmian w kontekście bezpieczeństwa w Afganistanie oraz jego wpływu na bezpieczeństwo regionalne i międzynarodowe. Autor przeprowadził badania stanowienia Afganistanu jako *insulator state* i jego przekształcenie w arenę walki między różnymi aktorami regionalnymi. Przez zastosowanie różnorodnych metod badawczych, takich jak analiza systemowa, metoda porównawcza oraz metoda instytucjonalno-prawna, autor przeanalizował strukturę bezpieczeństwa w regionie Azji Południowej, Azji Środkowej i Bliskiego Wschodu oraz rolę organizacji międzynarodowych w tym procesie. Badanie opiera się również na analizie dokumentów prawnych o znaczeniu krajowym, regionalnym i międzynarodowym, takich jak porozumienia, traktaty i konwencje, oraz na analizie współpracy Afganistanu z organizacjami regionalnymi zajmującymi się kwestiami bezpieczeństwa.

W kontekście podjętej przez Afganistan na przestrzeni ostatnich dwóch dekad próby integracji w istniejące się w jego otoczeniu regionalne kompleksy bezpieczeństwa, badanie koncentruje się również na wyjaśnieniu, czy Afganistan przestał być państwem buforowym i włączył się w jakikolwiek regionalny kompleks bezpieczeństwa. Ponadto autor analizuje rolę Afganistanu w stabilizacji regionu poprzez utrzymywanie równowagi sił między sąsiadującymi państwami oraz ryzyko destabilizacji regionu poprzez konflikty, które o różnym stopniu intensywności toczą się na jego terytorium.

Wyniki badań wskazują na dynamiczne zmiany w Afganistanie w kontekście bezpieczeństwa regionalnego. Analiza polityki bezpieczeństwa, aktywności Afganistanu na arenie regionalnej i międzynarodowej oraz współpracy tego kraju z organizacjami regionalnymi pozwoliły na zrozumienie tych zmian. Badanie uwzględnia również perspektywę państw sąsiednich i ich politykę bezpieczeństwa oraz wpływ tych czynników na bezpieczeństwo oraz procesy integracyjne w regionie.

Niniejsza rozprawa stanowi istotny wkład w badania nad Afganistanem w kontekście bezpieczeństwa regionalnego i międzynarodowego, dostarczając wyczerpujących odpowiedzi na postawione przez autora pytania i hipotezy badawcze. Przedstawione wyniki badań mogą służyć jako punkt wyjścia do dalszych badań, analiz i działań mających na celu promowanie stabilności i bezpieczeństwa zarówno w Afganistanie, jak i w całym regionie.

SUMMARY

Keywords: Afghanistan, regional security, *insulator state*, regional security complexes, international security.

The subject of this dissertation is the analysis of changes in the context of security in Afghanistan and its impact on regional and international security. The author conducted research on the establishment of Afghanistan as an insulator state and its transformation into an arena of struggle between various regional actors. By applying various research methods, such as system analysis, comparative method and institutional-legal method, the author analyzed the structure of security in the region of South Asia, Central Asia and the Middle East, and the role of international organizations in this process. The study is also based on the analysis of legal documents of national, regional and international importance, such as agreements, treaties and conventions, and on the analysis of Afghanistan's cooperation with regional organizations dealing with security issues.

In the context of Afghanistan's attempt to integrate into the regional security complexes existing in its vicinity over the last two decades, the study also focuses on clarifying whether Afghanistan has ceased to be a buffer state and joined any regional security complex. In addition, the author analyzes the role of Afghanistan in stabilizing the region by maintaining the balance of power between neighboring countries and the risk of destabilizing the region through conflicts of varying intensity taking place on its territory.

The results of the research indicate dynamic changes in Afghanistan in the context of regional security. The analysis of security policy, Afghanistan's activity on the regional and international arena, and the country's cooperation with regional organizations made it possible to understand these changes. The study also takes into account the perspective of neighboring countries and their security policy, as well as the impact of these factors on security and integration processes in the region.